

УДК 004.7

Михайло Юрійович БУРДІН,

доктор юридичних наук, професор,

проректор Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У БАЗАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Третє тисячоліття по праву називають епохою інформатизації. ІТ-технології стали невід'ємною частиною практично всіх сфер життєдіяльності людства. Вони знаходять своє застосування у промисловій сфері, в державному і муніципальному управлінні, в соціальній сфері, економіці і навіть культурі.

Однак повсюдне використання ІТ-технологій несе в собі потенційні загрози і ризики не тільки для користувачів Інтернету і соціальних мереж. Значною мірою підвищується небезпека їх застосування як «інформаційної зброї» як проти державних, так і проти корпоративних та індивідуальних інформаційно-комунікаційних систем. Останнім часом тема використання і захисту персональних даних фізичних осіб набула особливої актуальності. Як відомо, Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додатковий протокол до цієї Конвенції щодо органів нагляду та транскордонних потоків даних.

Відповідно до чинного законодавства персональними даними є будь-яка інформація про фізичну особу, яка дозволяє її ідентифікувати, зокрема про ім'я, дату і місце народження, місце роботи і проживання, освіту тощо. Персональними даними також можуть бути відомості про національність, освіту, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я та ін. Крім того, згідно з рішенням Конституційного Суду України від 30 жовтня 1997 р. № 5-зп до персональних даних також належать дані про майновий стан і медична інформація (інформація про стан здоров'я, в тому числі з історії хвороби).

Шкода від кіберзлочинності має різноплановий характер: репутаційна шкода, що завдається компаніям у результаті витоку клієнтських даних, перебої в ланцюжках створення вартості, крадіжка інтелектуальної

власності хакерами тощо. Крім того, зростають витрати, пов'язані із судовими розглядами в рамках врегулювання позовів, поданих постраждалими від таких злочинів сторонами.

Стаття 5 Закону України «Про захист персональних даних» № 2297-VI визначає, що об'єктами захисту є персональні дані, які обробляються в базах персональних даних. У цій же статті визначено, що «Персональні дані, крім знеособлених персональних даних режимом доступу, є інформацією з обмеженим доступом». Таким чином, порушення конфіденційності доступу до персональних даних є порушенням і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Зараз в Україні вже застосовуються санкції за правопорушення та злочини, пов'язані з персональними даними фізичних осіб.

Аналогічні проблеми доступу можуть виникнути і в численних базах даних, які є підконтрольними Міністерству внутрішніх справ України. Тому проблема організації системи доступу до баз даних Національної поліції та Міністерства внутрішніх справ України є актуальною і визначає мету наукових досліджень, результати яких подані в цій доповіді.

Проведений аналіз поточного стану доступу до відомчих і суміжних баз даних показав, що поточна ситуація характеризується відсутністю стратегічних планів розвитку складових частин інфраструктури – серверного обладнання, систем зберігання даних, телекомунікаційного обладнання, систем захисту інформації.

Утворено велику кількість інформаційних баз (банків) даних і картотек та дрібних обчислювальних центрів, що значно ускладнює систематизацію, зберігання й аналітичну обробку інформації, наслідком чого є відсутність достовірних статистичних відомостей про ефективність реалізації підрозділами системи МВС завдань, віднесених до сфер їх відповідальності, що, у свою чергу, унеможливорює як належне перспективне прогнозування, так і оперативне прийняття дієвих управлінських рішень.

Таким чином, існує потреба у заходах з підвищення рівня кіберзахисту галузевих інформаційних ресурсів та впровадження і забезпечення функціонування систем управління інформаційною безпекою в підрозділах системи МВС та ЦОБВ, процеси із розбудови ІТ-інфраструктури повинні відбуватися у тісній взаємодії зі структурованою безпекою.

Актуальним для органів системи МВС є завдання з розширення спектру сервісних послуг для населення. Основою для вирішення цього

завдання є Концепція програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ.

Реалізація Концепції передбачена на період до 2020 року та покликана забезпечити досягнення, через процеси інформатизації, необхідного рівня оптимізації, ефективності та результативності виконання основних завдань із забезпечення формування державної політики. У Концепції передбачено заходи організаційного забезпечення виконання програми. Можна виділити такі організаційні заходи:

1) розробка концептуальних засад розвитку IT-інфраструктури системи МВС та її інформаційної безпеки, забезпечення автоматизації, прозорості та контрольованості внутрішніх процесів;

2) впровадження захищеної телекомунікаційної інфраструктури МВС із метою забезпечення функціонування систем централізованого управління інформаційною безпекою в підрозділах системи МВС та Національної поліції;

3) забезпечення електронної взаємодії під час надання послуг населенню в електронному вигляді відповідно до вимог інформаційної безпеки в частині технічної сумісності засобів електронного підпису і спеціалізованого програмного забезпечення.

Одержано 25.03.2020